

V u o s i k e r t o m u s 2 0 0 3

LSO *osuuskunta*

LSO-osuuskunnan tarkoitus ja toiminta-ajatus

Kauas on helpompi nähdä näköalapaikalta. Lihantuottajille näköalapaikan ja vaikutusmahdollisuuden tarjoaa jäsenyys LSO-osuuskunnassa. Se on sitoutunut jäsentensä lihantuotannon kehittämiseen.

LSO-osuuskunta turvaa jäsentensä taloudellisia toimintaedellytyksiä käyttämällä omistajavaltaansa HK Ruokatalo Oyj:ssä.

- LSO-osuuskunta tukee jäsentensä lihantuotantoa ja lihan markkinointia omistamalla liha- ja elintarviketeollisuutta
- Valvoo ja ohjaa omistamiensa yritysten liiketoimintaa
- Edistää jäsentensä ja HK Ruokatalon kannattavaa ja kilpailukykyistä liiketoimintaa
- Edistää omistuksiensa arvon säilymistä ja niiden kehittämistä

Turvaa jäsentensä lihantuotannon edellytyksiä

Lihantuottajalle LSO-osuuskunnan jäsenyys ei ole vain kannanotto suomalaisen lihantuotannon puolesta, sillä LSO-osuuskunnalla on todellista vaikutusvaltaa jäsentensä lihantuotannon edellytysten turvaamiseen ja kehittämiseen. Omistajavalta mahdollistaa tekoja, jotka voi arvostaa myös rahassa.

- Lihantuottajien yhteistyö ja omistajavalta liha-teollisuudessa turvaa jäsenten tuottamien välitys- ja teuraseläinten markkinointia kilpailukykyiseen hintaan.
- Omistajavalta varmistaa oman liha-teollisuuden sitoutumisen sekä suomalaisen raaka-aineeseen että koko lihantuotantoketjun kehittämiseen myös tulevaisuudessa.
- Vaikutuspiirissään olevien yritysten kautta LSO-osuuskunta voi järjestää jäsenilleen mm. tuotannon kannattavuutta ja kehittämistä edistäviä neuvonta- ja koulutuspalveluja.

Vuodelle 2003 oli ominaista hintojen lasku lihaketjun molemmissa päässä. Kuluttajahinnat laskivat sianlihassa ja siipikarjanlihassa yli kuusi prosenttia, naudanlihassa kolme prosenttia ja jalosteissa melkein yhtä paljon. Se kuvastaa kilpailutilannetta alenevien maailmanmarkkina-hintojen ja kaupan keskinäisen markkinaosuuskamppailun puristuksessa. Sikasykli painoi edelleen tuottajahintoja koko EU:n alueella. Matilasykliä on pidentänyt euron jatkuva vahvistuminen ja Venäjän EU:lle asettamat rajoitukset, jotka ovat suunnanneet tanskalaisten vientiä Euroopan sisämarkkinoille. Sikatilojen kannattavuus jatkui kireänä meillä niin kuin muuallakin Euroopassa. Vuoden lopulla Suomessa maksettiin sianlihasta tuottajalle kuitenkin noin 10 senttiä kilolta enemmän kuin EU:ssa keskimäärin. Sianlihan hinnan uskotaan kääntyvän nousuun vuoden 2004 alkupuolella. Nousu olisi koko alalle tärkeää etenkin alkutuotannon kireän kannattavuustilanteen vuoksi. Naudanlihan tuottajahinta oli meillä vakaa, mutta keskihinta jäi edellisvuotta alemmaksi. Suomessa naudasta maksettu keskihinta jäi hieman EU:n keskihinnan alle joskin vuoden lopussa hinta oli jo keskimäärin samalla tasolla kuin EU:n keskihinta. Siipikarjanlihan markkinahinnat Suomessa olivat vakaammat, joskin taso oli edellisvuotta alempi.

Lihantuotanto Suomessa kasvoi keskimäärin neljä prosenttia – sian- ja naudanlihan tuotanto lisääntyi viisi prosenttia ja siipikarjanlihan yhden prosentin. HK Ruokatalo -konsernin sopimustuottajat tuottivat lihaa jalostettavaksi ennätyselliset 136,4 milj. kiloa, mistä 71,3 milj. kiloa LSO Foods Oy:n kautta ja 42,0 milj. kiloa Broilertalo Oy:n kautta sekä yhteensä 22,9 milj. kiloa Koiviston Teurastamo Oy:n ja Pouttu Foods Oy:n kautta. Samalla HK Ruokatalo vahvisti asemaansa suurimpana kotimaisen lihan käsittelijänä. Tämä ei olisi ollut mahdollista ilman tuottajiemme sitoutumista työhönsä ja aktiivista kehittämishalua. Parhailaan laajennamme yhteistyötä niin, että tiloilla tehtävä laatutyö

kytkeytyy saumattomasti koko ketjun laatutyöksi. Yhdessä sopimustuottajiensa kanssa LSO Foods luo toimintatapoja, jotka osaltaan takaavat mahdollisimman virheettömän tuotteen ketjun seuraavalle lenkille. Tarkoitus on näin minimoida virhekustannusten syntyä. ”LSO Lihamestari” -valmennus alkoi vuoden 2004 alussa ja tavoitteena on lähivuosien aikana valmentaa kaikki sopimustuottajamme.

LSO-osuuskunnan osuuspääoma kasvoi edelleen. Osuuspääoman maksaminen on tullut yhä kiinnostavammaksi sille maksetun kilpailukykyisen koron vuoksi. Erityisesti kasvussa on ollut jäsenten merkitsemä vapaaehtoinen osuuspääoma. Osuuspääoma on se strateginen työkalu, jolla LSO-osuuskunta toteuttaa omistajavaltaansa HK Ruokatalossa. Lihantuottajien määrän edelleen vähentyessä on osuuspääoman kiinnostavuudesta huolehdittava myös tulevana vuosina. Tämä on haaste erityisesti nuorille lihantuottajille ja nuorille osuuskunnan jäsenille, jotta LSO-osuuskunta voi olla vahva omistaja HK Ruokatalossa myös tulevaisuudessa.

HK Ruokatalo -konsernin liikevaihto vuonna 2003 oli 647,4 milj. euroa (+2,2 %) ja tulos ennen satunnaisia 22,2 milj. euroa (-16,2 %). Tulosta heikensivät sikasyklistä johtuvat alhaiset hinnat erityisesti Baltiassa. Lisäksi teimme joitakin alaskirjauksia Baltiassa EU-valmistautumiseen liittyen. Kotimaassa teollisen ydinprosessimme tilapäiset häiriöt aiheuttivat ylimääräistä kustannuspainetta. HK Ruokatalon hallitus on esittänyt, että yhtiö maksaisi vuodelta 2003 osinkoa 0,28 euroa osakkeelta. Toteutuessaan se on korkein osinko, minkä yhtiö on maksanut, ja tietää LSO-osuuskunnalle 2,6 miljoonan euron osinkotuloa. Osuuskunta on taloudellisesti kilpailukykyinen ja kiinnostava valinta nykyaikaisille lihantuottajille. Se on vahva vaikuttaja suomalaisessa lihateollisuudessa.

Simo Palokangas

Yleistä

Kertomusvuoden alussa tuli kuluneeksi 90 vuotta LSO-osuuskunnan perustamisesta. Juhlavuoden merkeissä pidettiin useita tilaisuuksia, jotka huipentuivat 10.6.2003 Turun messukeskuksessa järjestettyyn suureen tuottajajuhlaan. Juhlavuoden aikana esiteltiin jäsenille ja tiedotusvälineille LSO-osuuskunnan tehtäviä ja asemaa suomalaisen lihatalouden keskeisenä vaikuttajana.

Edustajiston vaali 2004

Nykyisen edustajiston viisivuotinen toimikausi päättyi 30.6.2004. Touko-kesäkuussa 2004 pidettävän edustajiston vaalin valmistelu aloitettiin syksyllä 2003. Hallintoneuvosto päätti joulukuussa, että uuteen edustajistoon valitaan 50 jäsentä nykyisen 80:n sijasta. Vähennys johtuu lihantuotannon rakennemuutoksesta. Edustajistoon valitaan edelleen yksi edustaja noin kuuttakymmentä jäsenenä olevaa aktiivituottajaa kohti. Uutta on myös se, että ehdokasasettelu tapahtuu nyt selkeämmin LSO-osuuskunnan omien jäsenten toimesta. Aiemmin ehdokasasetteluun on voinut ottaa osaa muidenkin osuuskuntien jäseniä ja yksityisen sektorin tuottajia.

Taloudellinen tulos

Osuuskunta luovutti varsinaisen liiketoimintansa HK Ruokatalo -konsernille vuoden 1997 alussa eikä osuuskunnalle sen jälkeen ole enää kertynyt liikevaihtoa, vaan tulot ovat koostuneet HK Ruokatalon ja eräiden muiden maksamista osingoista ja vuokrista. Liiketoiminnan muiden tulojen määräksi muodostui 1,2 milj. euroa (1,2 Meur vuonna 2002). Liiketappio oli -3,3 milj. euroa (+0,2 Meur). Tulos ennen satunnaiseriä oli 3 tuhatta euroa (2,2 Meur).

Toiminnan tappiot aiheutuivat osuuskunnan omistamien, tarpeettomiksi käyneiden asuin-

ja teollisuuskiinteistöjen realisoinnista. Realisointi toteutettiin, jotta osuuskunta saattoi niistä saaduilla varoilla hankkia lisää HK Ruokatalo Oyj:n osakkeita ja pitää omistusosuutensa yhtiössä ennallaan. Liiketoiminnan luovuttamisen jälkeen osuuskunnalla ei ole ollut henkilökuntaa eikä palkkamenoja.

HK Ruokatalo -konsernin liikevaihdoksi muodostui 647,4 milj. euroa (633,4 Meur vuonna 2002) ja tulos ennen satunnaiseriä oli 22,2 milj. eur (26,5 Meur). Konsernin palveluksessa vuoden päättyessä oli Baltian yksiköt mukaan lukien 4.788 henkeä (4.718).

HK Ruokatalo -konsernin omavaraisuusaste oli vuoden lopussa 41,2 prosenttia, kun se vuotta aikaisemmin oli 41,9 prosenttia.

Omistusosuus HK Ruokatalossa

LSO-osuuskunta on HK Ruokatalo Oyj:n emoyhteisö. Osuuskunta ja HK Ruokatalo Oyj konserniyhteisöineen muodostavat LSO-konsernin. Vuoden 2003 lopussa osuuskunta oli HK Ruokatalon suurin omistaja. Sen hallussa oli 36,3 % yhtiön osakkeista ja 87,4 % äänimäärästä. Omistusosuus pysyi entisellä tasolla, vaikka HK Ruokatalon osakelukumäärä kasvoi huomattavasti kertomusvuoden aikana.

Hallituksen ehdotus alijäämän käytöstä

Hallitus ehdottaa, että vuoden 2003 alijäämä 39.445,37 euroa siirretään vapaaseen omaan pääomaan. Hallitus ehdottaa myös, että osuus pääomalle maksetaan korkoa 10,0 prosenttia.

Turussa 25. helmikuuta 2004

LSO-osuuskunta
Hallitus

LSO-osuuskunnassa oli vuoden 2003 päättyessä 6.775 jäsentä. Vuoden aikana erosi 311 ja liittyi 104 jäsentä.

Edustajiston toimikausi alkoi 1.7.1999 ja päättyi 30.6.2004.

Edustajiston varsinainen kokous pidettiin 24.4.2003 ja ylimääräinen kokous 18.12.2003, molemmat Turussa.

ETELÄ-HÄME

Ali-Lekkala Seppo, Kolila Eero, Lehtinen Sari, Lemola Markku, Lempinen Timo, Nummela Seppo, Näsi Matti, Palvaila Matti, Pura Eero, Rauhamaa Kari M., Saha Pekka I., Seppälä Ari, Seppälä Olli, Silvennoinen Erkki, Suntiala Markku, Suokas Antti, Säynätjoki Ilkka, Vanhanen Carola. Varaedustajat: Pitkänen Pauli, Tuusa Lasse, Kojonsaari Matti, Mäkelä Jukka, Salli Risto, Pirttilä Merja, Marttila Tuomo, Karkkula Juha, Vättö Mauri, Anttila Pertti, Knuutila Matti, Koskela Hannu, Männistö Heikki, Vähämäki Seppo, Jussila Heikki, Kallioinen Tuomo, Kytös-aho Veijo, Kaipainen Jukka.

PIRKANMAA

Ala-Orvola Markku, Alasorvari Eija, Anttila Juha, Haavisto Timo, Hämylä Pertti, Kangaspuu Timo, Karppelin Ilmo, Ojanen Riitta, Olkkonen Aatu, Putkisto Markku, Salmesvuori Veikko, Vesa Heini, Vähä-Eskeli Timo. Varaedustajat: Tuhola Ari, Koskinen Tarja-Riitta, Koskimäki Arto J., Kytölä Timo, Neuvonen Hannu, Kylänlahti Jyrki, Syväpää Eero, Honkaniemi Matti, Tapiainen Marko, Hyrkäs Heikki, Haaparanta Merja, Palmu Rauno.

UUSIMAA

Kesäläinen Juha, Koskela Markku, Lehtonen Heikki, Leikola Mikko, Pekkala Timo, Toivonen Janne, Uusitalo Pekka, Viren Arto. Varaedustajat: Tuiskula Jukka, Eeva Jari, Aaltonen Mauno, Laalahti Leena, Kyöstilä Mauri, Mäkipää Marja-Leena, Niemelä Heikki, Suomela Ari.

VARSINAIS-SUOMI

Eklund Antti, Heino Mika, Jokioinen Raimo, Joukas Harri, Keskitalo Miia, Kontu Juha, Kymäläinen Kristiina, Lempa Paavo, Levonen Hannu, Majuri Jaana, Mielikäinen Juha, Mikkola Helmi, Mäkirinta Veikko, Määttänen Aarre,

Saksa Vesa, Teperi-Saari Tiina, Toivonen Timo O., Vuorisalmi Tapani, Ylikylä Harri. Varaedustajat: Saarinen Antti, Retulainen Risto, Reponen Juha, Tammi Markku, Wikström Ilkka, Raukunen Mika, Luhtala Sirkka, Ranta Hemmo, Virtanen Esa, Pirttilä Kai, Tammelin Juha, Antola Tapio, Hallapelto Tuomo, Kerttula Marianne, Nikula Matti, Murto Matti, Mäkinen Irma, Kohmo Jukka, Karru Ilkka.

SATAKUNTA

Asmala Heikki, Eskola Matti, Korkeaoja Mari, Koskiranta Pertti, Kuusiluoma Tapani, Laitolahti Pekka, Levonoja Seija, Marttila Jouni, Mattila Kennet, Peltola Matti, Raiskio Pirjo, Ritakallio Asko, Savijoki Jussi, Seppä Isto, Tammisto Anne, Tatti Jouko, Uusi-Kraapo Seppo, Ylilampi Yrjö. Varaedustajat: Rauvola Timo, Aaltonen Heikki, Erkintalo Antti, Jäneskallio Antti, Luotola Matti, Myllymaa Mauri, Mäkelä Arto, Tammi Pekka.

NYLAND

Broman Guy, Fagerström Rabbe, Lindström Kim. Varaedustajat: Grönqvist Bo, Siggberg Peter, Broman Krister.

ÅBOLAND

Bergqvist Raoul, Varaedustaja: Gröning Bjarne.

Hallintoneuvosto

Pekka Laurila, mv, Huittinen, puheenjohtaja; Juha Kylämäki, mv, Marttila, varapuheenjohtaja; Matti Aarikka, mv, Nakkila; Seppo Ali-Lekkala, mv, Tammela; Juha Anttila, mv, Vilppula; Bjarne Gröning, mv, Kemio; Juha Heikkilä, mv, Orimattila; Heikki Kankare, mv, Marttila; Jukka Kujala, mv, Eurajoki; Markku Laine, agrologi, Mäntsälä; Antti Launto, mv, Sauvo; Pentti Lehmusvaara, mv, Nurmijärvi; Jukka Mäkilä, mv, Oripää; Kalevi Pukara, mv, Honkajoki; Kari Puttaa, mv, Vehmaa; Jarmo Rintamäki, mv, Ikaalinen; Mailis Risku, emäntä, Kihniö; Mirja Rouhiainen, agronomi, Somero; Ilkka Säynätjoki, mv, Kuhmoinen; Pentti Toivio, mv, Sysmä

Hallintoneuvosto kokoontui kolme kertaa. Hallintoneuvostosta ovat vuoden 2004 päättyessä erovuorossa: Seppo Ali-Lekkala, Bjarne Gröning, Markku Laine, Antti Launto, Pentti Lehmusvaara, Juha Heikkilä ja Pentti Toivio.

Hallitus

Markku Aalto, mv, Jämijärvi, puheenjohtaja 2001–, jäsen 1994–; Tiina Varho-Lankinen, kauppat. maist., mv, Oripää, varapuheenjohtaja 2003–, jäsen 2001–; Marcus H. Borgström, maatalous- ja metsätiet. maist., mv, Sipoo, jäsen 1995–; Jussi Savijoki, mv, Huittinen, jäsen 2003–; Simo Palokangas, toimitusjohtaja, Säkyliä, jäsen 1994–

Hallituksen kokouksiin osallistuivat lisäksi hallintoneuvoston puheenjohtajat, mv Pekka Laurila ja mv Juha Kylämäki.

Hallitus kokoontui 11 kertaa. Hallituksen ja hallintoneuvoston sihteerinä toimi diplomikirjeenvaihtaja Eva-Stina Engberg.

Markku Aalto
LSO-osuuskunnan
hallituksen puheenjohtaja

Pekka Laurila
LSO-osuuskunnan hallinto-
neuvoston puheenjohtaja

Tilintarkastajat tilivuodelle 2003

Varsinaiset
Kauko Lehtonen, kauppat. maist., KHT, Turku
Pekka Nikula, ekonomi, KHT, Helsinki

Varatilintarkastajat

Jari Henttula, kauppat. maist., KHT, Turku
Mika Kaarisalo, kauppat. maist., KHT, Turku

Tilintarkastajat tilivuodelle 2004

Varsinaiset
KHT-yhteisö PricewaterhouseCoopers Oy
vastuullisena tilintarkastajana
kauppat. maist. Jari Henttula, KHT, Turku
Kauko Lehtonen, kauppat. maist., KHT, Turku

Varatilintarkastajat

Mika Kaarisalo, kauppat. maist., KHT, Turku
Pasi Pietarinen, kauppat. maist., KHT, Turku

Tuloslaskelma

(1.000 eur)

	2003	2002	2001	2000	1999
Liiketoiminnan muut tuotot	1.192	1.193	1.206	2.467	1.198
Liikevoitto/-tappio	-3.252	246	650	1.618	76
Tulos ennen satunnaisia eriä, varauksia ja veroja	3	2.166	1.288	2.247	473
Yli- / alijäämä	-39	1.292	1.177	-246	278

Taseyhteenveto 31.12.

(1.000 eur)

Vastaavaa	2003	2002	2001	2000	1999
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	27.845	29.176	30.223	30.263	31.074
Arvostuserät	–	–	–	–	–
Vaihto-omaisuus	–	–	–	–	–
Rahoitusomaisuus	3.376	2.652	1.355	1.517	449
Vastaavaa yhteensä	31.221	31.828	31.584	31.779	31.523

Vastattavaa	2003	2002	2001	2000	1999
Oma pääoma	27.227	26.276	24.574	24.457	25.549
Tilinpäätössiirtojen kertymä	5	–	4	4	–
Pakolliset varaukset	2.073	2.212	2.154	2.568	–
Pitkäaikainen vieras pääoma	1.469	1.641	2.389	3.121	3.879
Lyhytaikainen vieras pääoma	447	1.699	2.643	1.630	2.095
Vastattavaa yhteensä	31.221	31.828	31.584	31.779	31.523

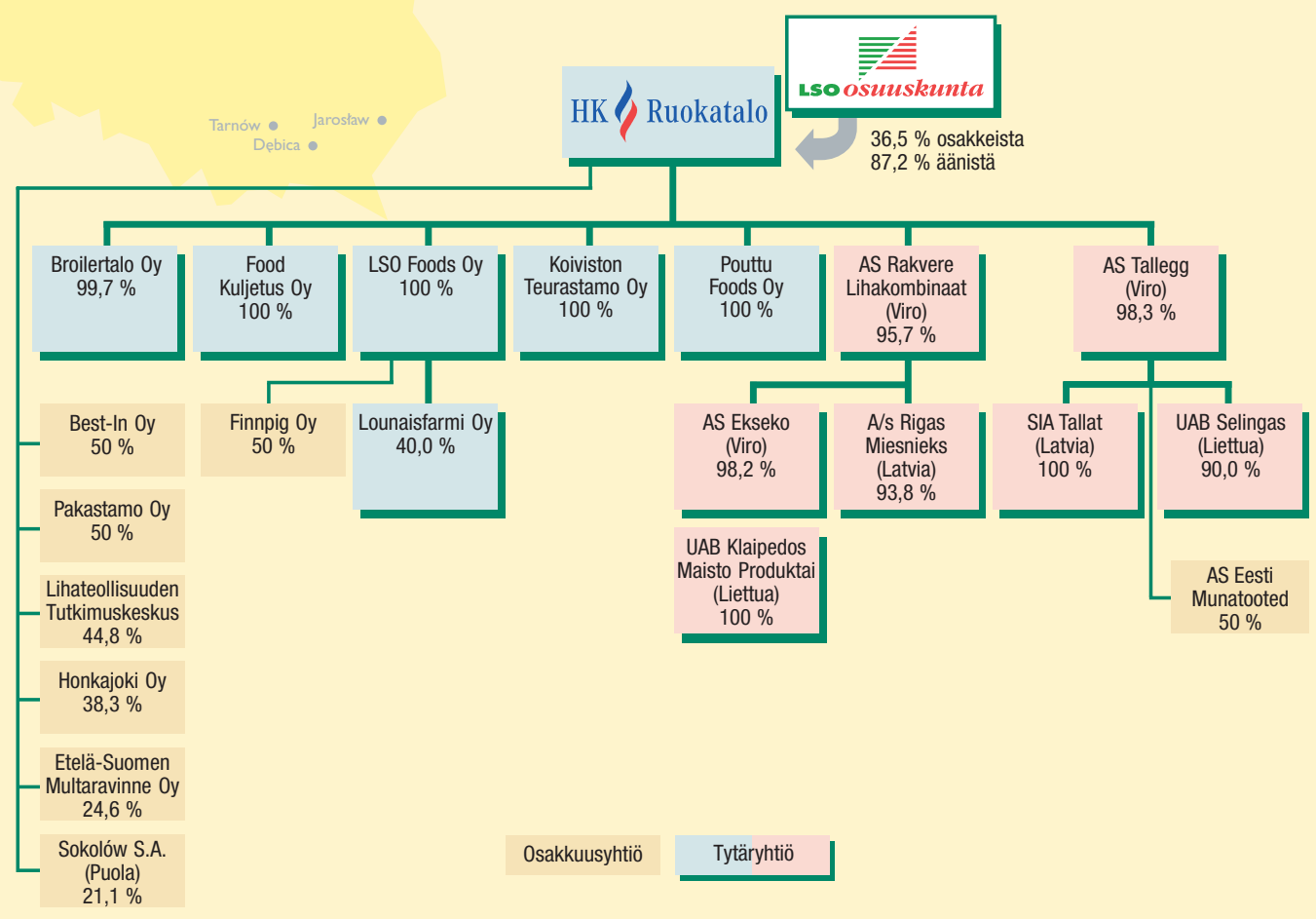
LSO-osuuskunta on merkittävä omistaja ja vaikuttaja

LSO-osuuskunnan kautta lihantuottajat käyttävät omistajavaltaa HK Ruokatalo Oyj:ssä.

LSO-osuuskunta on HK Ruokatalo Oyj:n suurin omistaja: 36,5 % osakkeista ja 87,2 % äänistä (27.2.2004).

HK Ruokatalo on vahva markkinakanava niin Suomessa kuin kansainvälisestikin. Monet HK Ruokatalon tuotemerkeistä Suomessa ja Baltiassa ovat markkinajohtajia omissa tuoteryhmissään.

HK Ruokatalon menestys tuo tulosta jäsenille.

LSO *osuuskunta*

Jäsenyydessä on järkeä.

PL 50 (Kaivokatu 18) 20521 Turku
puh. (02) 267 6111, telefax (02) 250 1707

Y-tunnus: 0142110-6

www.lso.fi